

Landbruksdirektoratet

Postboks 8140 dep

0033 Oslo

Hamar, 6 mai 2022

Høringsuttalelse - Forslag til endringer i forskrift om erstatning etter offentlige pålegg i plante- og husdyrproduksjon – Ref 22/43848

Et viktig verktøy i sjukdomsbekjempelse er gode erstatningsordninger når det offentlige pålegger sanering i besetninger som rammes av sykdom. Enkeltprodusenter er ofte uforskyldt i at man kommer i en slik situasjon og kostnadene ved sanering kan bli svært store. Pålegg om avliving av dyr er en stor belastning for bonden, spesielt når det gjelder hele besetninger og med etterfølgende saneringstiltak. Forskriftens formål er å gi økonomisk erstatning for å reducere belastningen ved ulike bekjempelsestiltak mot planteskadegjørere, dyresykdommer og smittestoffer (egen understrekning). Norsvin ser det derfor som viktig at erstatningen som gis må dekke dyras verdi. Det vil i stor grad redusere den totale belastningen bonden blir utsatt for ved ulike former for bekjempelsestiltak.

Det er også viktig for å bidra til sikkerhet for at sykdom meldes. Tidlig melding om mistanke om dyresykdommer og smittestoffer er avgjørende for å redusere omfang av sykdom/smittestoffer. Dette er til samfunnets beste, og vil spare samfunnet for store kostnader.

De standardiserte satsene som foreslår i høringen er allerede utdaterte. Det synes ikke formålstjenlig å ha standardiserte satser som er fastatt i et statisk regelverk for erstatning for dyr som varierer sterkt over tid.

Norsvin mener at § 6 første ledd må endres til: **Husdyr erstattes med verdien i Norge på påleggstidspunktet.** Derav følger at §§ 17-20 utgår.

Begrunnelse

De siste årene har det vært flere saker hvor det er påvist MRSA i norske svinebesetninger. Utbetalingene til gris har i stor grad vært knyttet til disse. Norsvin har helt siden saneringsstrategien ble innført i 2013 påpekt at erstatningene for dyr har vært langt under gjenanskaffelsesverdien, og at erstatningene for dyr som avlives kun har dekket 75-80 prosent av dyras reelle verdi.

Antall saker dette gjelder er svært få, og det blir svært lite merarbeid ved å gå bort fra faste statiske satser. Norsvin har bedt Landbruksdirektoratet om en oversikt over antall saker fordelt på de ulike dyreartene de siste 10 årene, men har ikke mottatt svar på tidspunkt for oversendelse av dette høringssvaret. For gris er det, etter Norsvins kjennskap, kun påvisning av MRSA hvor dette har vært aktuelt de siste 8 – 10 årene.

Erstatning etter faktisk verdi gjelder allerede for «andre dyreslag og andre kategorier innen de enkelte dyreslagene».

Landbruksdirektoratet har foreslått et tillegg i § 6 første ledd slik at andre setning blir: «Andre kategorier innen de enkelte husdyrslag som nevnt i første punktum, og andre husdyrslag, erstattes etter verdien i Norge på påleggstidspunktet.»

Det er derfor allerede innført et prinsipp om at enkelte dyr ikke skal erstattes med standardiserte satser. Begrunnelsen er at «dette vil forebygge utilsiktede utslag ved erstatningsutmåling etter offentlige pålegg».

Landbruksdirektoratet gir ingen vurdering eller begrunnelse for hvorfor man (fortsatt) ønsker standardiserte satser for noen dyregrupper av fjørfe, småfe, storfe og svin, mens andre dyr av samme arter skal erstattes med deres faktiske verdi. Norsvin savner en vurdering i høringsbrevet om erstatning basert på faktisk verdi.

Standardiserte satser følger ikke endringer i dyrenes faktiske verdi

Standardiserte satser er svært uheldige og er ikke tilpasset virkeligheten. Som nevnt ovenfor er satsene allerede utdaterte. For smågris foreslås et tillegg på kr 35 for SPF-griser. En antar at denne satsen er hentet fra slakterienes prissystem. SPF-tillegget er pr 6. mai 2022 kr 45.

Standardiserte satser for erstatning er ikke egnet når prisen/verdien ikke er konstant over tid. Dette kan vises i disse tre eksemplene (basert på Norsvins grisebørs):

Noteringspris smågris

- Fra uke 1/2019 til uke 1/2020 økte noteringsprisen for smågris med 9,1 prosent.
- Fra uke 1/2019 til uke 1/2022 hadde noteringsprisen på smågris økt med i alt 44,0 prosent.

Slaktepris slaktegris

- Fra uke 1/2019 til uke 1/2020 økte slakteprisen for slaktegris med 8,2 prosent
- Fra uke 1/2019 til uke 1/2022 hadde slaktepris for slaktegris økt med i alt 27,6 prosent

Noteringspris livdyr, 18 uker småpurke

- Fra uke 1/2019 til uke 1/2020 økte noteringsprisen med 3,5 prosent
- Fra uke 1/2019 til uke 1/2022 hadde noteringsprisen økt med i alt 23,2 prosent

Dette viser tydelig at standardiserte satser fastsatt i en statisk forskrift ikke er egnet som grunnlag for utbetaling av erstatninger ved offentlige pålegg, så lenge forskriften ikke oppdateres i tråd med prisendringer i markedet.

Erstatning etter verdi gjelder for andre innsatsfaktorer

I dagens forskrift er det allerede en rekke innsatsfaktorer som erstattes etter verdi på påleggstidspunktet:

- Egenproduserte planter og plantedeler erstattes *etter verdien på påleggstidspunktet*.
- Hus, husinnredning, fôr, gjødsel, redskaper, maskiner, annet materiell og inventar som er pålagt destruert *erstattes med verdien på påleggstidspunktet*.
- Nødvendige utgifter til gjennomføring av pålagte tiltak *dekkes etter dokumentasjon*.

Det er ikke logisk at dyr ikke skal erstattes med verdien i Norge på påleggstidspunktet når dette allerede er fastsatt for andre innsatsfaktorer.

Økte satser ved utbrudd av fugleinfluensa

Norsvin minner også om landbruksministerens uttalelser i forbindelse med påvisning av fugleinfluensa i Rogaland høsten 2021: «– Dette er en svært alvorlig situasjon for norsk fjærfenæring. Satsene som brukes til å beregne den erstatningen produsentene får for fjærfe som blir avlivet på grunn av fugleinfluensa, skal økes», uttaler landbruks- og matminister Sandra Borch (Sp) i en pressemelding.

På grunn av tidsaspektet fikk de nye satsene tilbakevirkende kraft. Satsene ble sist revidert i 2014 og uttalelsen til ministeren viser klart at slike statiske satser ikke er egnet, fordi de raskt blir utdaterte og for lave.

Avslutning

Det er svært viktig at bonden har nødvendig økonomisk trygghet når det blir gitt pålegg om avliving av dyr som et ledd i å beskytte storsamfunnet. Situasjonen oppfattes som svært vanskelig og krevende. Flere svineprodusenter som har fått pålegg om avliving av hele besetningen har fått store personlige problemer, og erstatningen som gis for dyra må således være tilpasset dyras faktiske verdi for å redusere belastningen det er å få vedtak om avliving av (ofte, som i MRSA-sammenheng) friske dyr.

Det er også viktig for å ivareta en positiv vilje, tillit og lojalitet til målet om en populasjon fri for alvorlige smittsomme sykdommer og andre smittestoffer. Dersom produsenter unnlater å varlse av frykt for tapte inntekter vil sykdom og smittestoffer spre seg lenge før det oppdages. Tidlig varsling, og med det sparte utgifter for samfunnet totalt og produsentene enkeltvis, er derfor en viktig forutsetning for effektiv bekjempelse av sykdommer og smittestoffer..

Det ovenstående oppnås ved at det gis **erstatning i henhold til dyrenes faktiske verdi på påleggstidspunktet.**

Vi viser ellers til uttalelse fra Norges Bondelag.

Med hilsen
Norsvin SA

Peer Ola Hofmo
overveterinær